

Izhaja vsako drugo in četrto sredo meseca;
velja s poštnino vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE „Soča“:
za vse leto 2 gl.
za pol leta 1 „
za četrto leta — „ 50 kr.
za NEDRUŽTVENIKE:
za vse leto 2 gl. 50 kr.
za pol leta 1 „ 30 „
za četrto leta — „ 70 „
Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri knjižnici C. Sochar-ju v Gorici.

Soča

Oznani se prijema in plačuje se za navadno trisopno vrsto:
8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
za večje pismenke po prostoru in vsakrat za kolek 30 kr.
Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.
Vrednati in opravičiti je v hiši št. 86 „Conrada Macelli.“
Naročnina naj se blagovoljno pošilja pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Št. 5

V Gorici 14. Junija 1871.

I. tečaj.

V Gorici dne 13. junija.

Nepremišljeno smo zašli na rob groznega brezdnja in bili smo že v smertnej nevarnosti; kar naenkrat nas popade krepka roka za škric, ter nas reši strašnega poguba. Omotica se nam ponavlja in strah nas še spreleta po oplazenih kosteh, kedar se nazaj oziramo na pogubljivi prepad, do katerega nas je bila zapeljala lastna nepremišljenost. Vprašate po onem strašnem brezdnju? To je tabor v Renčah. Nevarnosti in nesreče, katere so nam po njem žugale, in katerih nas je otela dobrotljiva previdnost slavnega c. k. okr. glavarstva, so navedene v prepovedi, katero javimo tukaj od besede do besede:

Št. 58./P Slavnemu predsedništvu polit. društva „Soča“ v Gorici.

Vsled vloge slavnega društvenega predsedništva za dovoljenje tabora dne 11. Junija v Renčah,

Glede na to, da so nedopustljive kot obravnavni predmeti ljudskega shoda pod milim nebom tri prve točke programa, to je, posvetovanje:

1. O ljubljanskem programu za združenje vseh Jugoslovancev;
2. O nasprotovanju proti združenju Gorice, Istre, in Trsta v eno kronovino;
3. O želji, da snidejo vsi slavjanski poslanci, da ustanovijo program složnega postopanja.
4. O gospodarstvu v državnem gozdu Ternovskem;

ker so one skozi spodbijanje že obstoječih in vzbujanje nasprotnih prizadev posebno prikladne, zaploditi draženje in sovražljivost v deželi živčih narodov med seboj v takej meri, da bi nasledki zamogli postati nevarni občenemu blagru in javnej varnosti;

Z ozirom na to, da namerava pretresanje zgor omejenih vprašanj sprememba ustavnega obstanka dežel v izključivnem interesu enega naroda;

Glede na to, da namerava 4 točka agitacijo proti postavnemu in pravnojavnemu pravnemu razmerju v Ternovskem in Podsobotniškem gozdu, ki je prikladna pripraviti v nevarnost javno varnost in se toraj ne more dovoliti, da se pretresa v javnem ljudskem zboru;

Spoznavam za dobro prepovedati, da se drži tabor in to na podlagi §. 6 postave društvenih pravic.

To naznanjam slavnemu predsedništvu z opombo, da se sme deržati nov tabor z okrajanjem ali prenašanjem programom le na podlagi nove vloge.

Gorica 25. maja 1871.

Namestnik svetovalec I. razreda
Rechbach I. r.

Ali ni to strašno? Občni blagor, javna varnost, ustavni obstanek dežel in še enkrat javna

varnost, vse to je viselo nad pogubljivim prepodom renčanskega tabora. O Soča, Soča! ne očita se ti zastoj, da presilovito dereš; zdaj vidiš, koliko nesreč bi bila kmalo zakrivila!

Pa krenimo na resno pot! Že dokaj taborov smo Slovenci imeli, a dozdej ni prišla javna varnost še po nobenem v nevarnost in tudi ne občni blagor in ustavni obstanek dežel. Razgovarjali smo se marveč vselej v najlepšem redu o Sloveniji in o družih prevažnih tirjavah slovenskega naroda. Glavni naš namen je bil, da se slovensko ljudstvo vzbudi k zavesti svojih narodnih in državljanskih pravic in da se začne zanimati za javne stvari. Potem pa smo razodevali vladi in svojim poslancem želje in potrebe naroda in tirjali pravica, katere mu grejo; kar smo govorili in tirjali, je bilo vselej za javni blagor in ne proti njemu. Da! vsestranska povzdiga javnega blaga je bila in bo vedno glavni namen naših taborov.

Kakor smo tirjali vsakrat, naj se združijo slovenske pokrajine v Slovenijo po postavni poti, tako smo hoteli na renčanskem taboru zahtevati jugoslovansko zvezo tudi po postavni poti in to smo v dotičnem programu izrekoma navedli. Sicer je naše politično društvo svoje mnenje o tej zvezi jasno zadosti razvilo, kedar je pretresalo to vprašanje v občnem zboru. Dotično poročilo v našem listu na poskušajo mora vsacega prepričati, da so naše namere popolnoma lojalne; da ne želimo samo s tako zvezo narod okrepiti, ampak tudi Avstrijo, katere potrebuje na svojej južnej meji mogočne brambe.

In tako nismo nameravali tudi z vsemi drugimi točkami nič občenemu blagru, javnej varnosti in ustavnemu obstanku dežel nasprotnega zahtevati in doseči. Spomenica furlanskih poslancev, katero so razposlali svojim volivcem po zadnje zborovej seji, kaže nam jasno, da oni nečejo po nobenem načinu pripoznati Slovencev popolne enakopravnosti, kar so pokazali tudi dejansko v zadnje zborovej seji. Če nam je pa že majhna večina v našem zboru nepravična, česa si smemo pričakovati od združenega zbora za Trst, Istro in Goriško, v katerem bi sedela, vsaj po sedanjem volilnem redu, ogromna večina ital. poslancev? In če se Italijani javno oglašajo po časopisih, in nekatere isterske občine celo sklepajo v stareinstvenih sejah za združenje, zakaj bi ne smeli tudi mi Slovenci javno razložiti, da smo, in zakaj smo nasprotni takej zvezi?

V točki zastran shoda voditelj vseh avstrijsko-slovanskih narodov tudi ne nahajamo nobene onih nevarnosti, katere naševa glavarstvo v svojej prepovedi.

Kedor pozna nekoliko sedanje razmere v Avstriji, mora priznati, če mu je količkaj blagor Slovanstva na srečo, da nesložno postopanje avstrijsko-

slovanskih narodov v državnih zadevah, in kedar gre za interese onega ali drugega izmed njih, je vsem skupaj, vsacemu posebej in celo državi samej novogodno — da! celo škodljivo.

Poljaci, Čehi, Slovenci, Hrvatje iščejo si zdaj svojih pravic in koristi vsak po svojih potah; drug se pri tem ne ozira na drugega, drug drugemu ne pomaga. In prav zaradi tega nam ne hasni nič, da nas je Slovanov ogromna večina v Avstriji, — v državnem zboru gospodarijo vendar Nemci — in gotovo ne v našo korist.

Ali bi ne bilo tedaj jako koristno in potrebno, da bi se porazumeli avstrijsko-slovanski veljaki v posebnem shodu, kako naj bi njihovi narodi složno postopali, drug drugega poipirali in kako bi se imeli ravnati glede skupno-državnih vprašanj? Složnost avstrijskih Slovanov bi ojačila ne samo posamezne narode, ampak ojačila bi gotovo tudi državo.

O gospodarstvu v trnovskem gozdu prihodnjšč.

Nemško-francozka vojska.

V Frankobrodu se skleno 10. maja mir in prevažanje vjetih francoskih vojakov se pospešuje z vso naglostjo, da bode zamogla Versailleska vlada krepkeje in z večim vspehom postopati proti pariškim upornikom. Glavne točke poterjenih mirovnih pogodb bile so sledeče: Francija plača 500 milijonov frankov v 30. dneh potem, ko zadobi narodna vlada zopet svojo veljavo v mestu Parizu. Tekom leta 1871 eno milijardo, 1. maja 1872 pol milijarde, in tri milijarde do marca 1874. Obresti se poračunijo s 5 odstotki. Nadalje prepusti Nemčiji skoraj vso Elzacijo in en oddelek Lotaringije.

V Parizu divja še zmiraj strahovita vojska, bratomorno klanje! Polasti se up rničkov v mestu samemu neka divjost in nesrečna groovitost, katera jih zapelje k naj bolj sirovim, nečloveškim dejanjem. Važni zgodovinski spominki in znamenja nekdanj sijajne preteklosti se razrušijo; naj lepša poslopja, po celi Evropi zaradi velikanstva in lopote sloveče palače se spremene v pepel. Obudile so te grozne novice po celi Evropi občni srd; vsak misleči človek je komaj čakal, da se stavijo meje taki ljutosti. Voditelji uporstva so v svoji prečudni zmoti in zlobi sklepali in izvrševali dejanja, katere tu v celi obširnosti zaradi

Listek

Narodna svečanost v Brnu.

Dne 29. maja t. l. se je vrnila v Brnu na Moravskem velikanška narodna svečanost. Tamošnji „Sokol“ je praznoval svečenje svoje zastave. Že na predvečer se je pripeljalo „teh Slovanov“ več vlakov, bñadu. Kolodvor je bil natlačen z ljudmi in domači Sokoli so vsacega peljali na svoje stanovanje. Dotični odbor za red in sprejem gostov je imel res obilo opravka, kajti prvi dan je prišlo samo iz Českega 3000 gostov, prav veliko iz cele Morave, Šlezke in lepo število sosednih Slovakov.

Slavnost ta nij bila taka, kakoršne so nemške, puble zabave n. pr. „Schützenfesti“; slavnost naša ima obraz narodni in politični, ter je živi dokaz vzajemne ljubezni in sloge Moravanov in Čehov, da ste Moravska in Česka vedno zvesto nerazdeljive v veselji in žalosti. Podobna je bila ta svečanost velikej narodnej slavnosti praškej l. 1868, katere je bila tudi slovesni protest proti cislajtjanizmu, ter živa tirjatev za celoto krone svatovavclavske.

Binkoštni pondeljek rano se je kar trlo v

Brnu od vseh strani došlih gostov. Z okolice prihajala so krasna banderija; na ovenčanih vozovih so še vedno dobajali gostje od blizo in daleko. Vse je bilo živo po mestu, v vsakej ulici si naletel na kako vrsto Sokolov, kateri so se zbirali okrog svojih zastav. Ravno po tistih ulicah, koder je narveč judov in nemškutarjev, se je pomikal sprevod. Banderija so stala še za mestom; v mesto so pa prihajali neprenehoma novi in sočet novi oddelki: Tu je koračila krasna četa čvrstih Hanakov v slavnoznanih rudečih blačah, starši za njimi v belih, dolgih halah. Koj za njimi sto pale so brzih nog lične dekleta slovaške v visocih kozaških škornjičkih z visocimi petami, ter okrogli klobuček na uho potlačen, jedna krasneja od druge. Tam zopet je jezdil novi banderijum; posebno so dopadali ti junaški jezdieci v černih plajših in volno-belih životnikih; tu burni Sokoli, tam praški mesarji v svojih krasnih opravah. — In med temi so jezdili in begali sem ter tje na krasnih konjih ovi, ki so skrbeli za red; ravno tako so se gnetili, prodajalci svetinj in tisti, ki so delili slavnostne programe. Svetinj v spomin te slavnosti prodali so dopoldne 3000. Toda dosti o tem.

Ob desetih se je počel sprevod pomikati, ter se vsak podal na odločeno mesto. Ne bodem

tu spreveda popisoval na drobno gledalci; so rekli, da je bil jeden naj krasnejših, kar so jih videli pri drugih svečanostih. Več nego sto (Zukunft pravi 1000) zastav je bilo videti v sprevodu; na čelu, v sredi in na koncu sprevoda jezdila so banderija iz mej katerih, je naj večjo pozornost vzbujal banderijum Hanakov in Slovakov. Vrste Sokolov nij bilo moč pregledati in nij čuda, kajti nij ga manjkalo ne jednega sokolskega društva iz Česke in Morave, vsa so poslala, večje ali manjše deputacije s zastavami. Posebno vro so bili zastopani Sokoli praški in druga društva iz zlate Prage.

Na trgu Ratvilovem, naj lepšem in najprostornijšem s Brnu, ravno pred evangelijsko cerkvo, bil je krasno okinčan oder postavljen, kjer se je imela slavnost obhajati. Pri odru svirala je izvrstna godba. Mati in botre zastave zbrale so se na odru, in ljudstvo jih je živahno pozdravljalo. Deželni namestnik grof Sigm. Thun in policijsk vodja sta bila v prvej vrsti in drugi višji uradniki tako, da je rekla neka imenitna nemškutarica. „Ako je uže visoka vlada sama pri njih, mora gotovo na teh Slovanih kaj biti.“ — Od naših odlikavnih mož zasedli so oder gg. dr. Pražak gr. Belkredi, prof. Zeithammer, in mnogo družih

premnogega gradiva popisati ne moremo. Dovoljeno nam naj boče zaznamovati le en izrastek pariške genialosti v naj žalostnejem pomenu. Parižani so neki v veliki skupščini, pri kateri je nazoč bil tudi „nježni spol“ (!), memo drugih protiparničnih stavri sklenili, da zamorejo za naprej liti tudi žene duhovniki, častniki i.t.d.

Neprenosljiva se bjejo pred durmi z uporniki vojaške čete narodnega zastopništva: posreči se jim konečno 26. maja pridreti v Pariz. Po hudem, kervav m klanj v po-ameznih predmestjih, kjer se uporniki brezupno borijo, je Pariz zmagal in ponj.

Versailleska vlada je sicer konec maja v lastne rok dobila glavno mesto Francije, — ali v kaki podobi?! Našle so se ceste napolnjene z mrtličji, luče razrušene in sgorele, cele ulice pokončane, najslavnejši kipiv pepelu, z eno besedo le razvaline nekdanj po vs m s etu slovečega velikankega Pariza. Verh tega so uporniki v zadnjem trenutku postrelj li veliko veljavnih ljudi, katere so imeli v zaporu. Med drugimi nesrečnejši je bil tudi pariški na-tiskof Dorboy in mnogo duhovnikov. Nekateri sporoč valci terde, da je bilo blizo 40—50.000 ljudi mrtvih. Koliko Franco-ov so pobili Prusi! Koliko se jih je pobilo sedaj med seboj!

Thiers je sicer v neki seji narodnega zastopništva v Versailles-u terdil, da hočeta po končanih vojaških operacijah mir in pravica začeti svoj posel, ali kakor se lahko razvidi iz dogodkov do današnjega dne, so bile to le prazne besede. Versailleska vlada gospodari v Parizu ravno tako grozo-ito, kakor poprej uporniška. Nadejati se je pa vendar, da se kmalo vrne potrebn redni stan in že dolgo pričakovani mir v nesrečno, občnega mičevanja vredno Francijo!

Odločeno še ni, ali ostane tu republika, ali se umakne monarhiji. Težko, da zasedejo več Napoleonidi francozki prestol, dasiravno je postala situacija v zadnjem času zanje nekoliko vgodnejša. Spomin bojnih zgub v prvi polovici vojske se je nekoliko otemnil po sramoti druge obsetke Pariza in tudi armada se precej čsla prejšnjega cesarja; ali energije, pogumnosti in krepkosti manjka možu, kateri še zmira meri na prestol.

Tako so tudi Orleanisti prezerli vgodni trenutek in le grof Chambord je še tu, kateremu se lahko pred vseni družimi posreči, da doseže prestol, ako zmagaja monarhična stranka.

Konečno objavimo mnenje, da se Francija, glede na svoje obilne duševne in materialne zaklade g tovo kmalo okrepi in to morda z manjšimi težavami, kakor jih prizadeva Nemčiji sedanja nova, državna osno-a.

Prihodnosti j ne odrečamo; blagi duh naj vodi njeno osodo!

—m—

Iz Goriškega [Izv. dop.] (Občinske zadeve)
Rad se pečam z občinskimi rečmi, in kedar potujem poprašavam, kako se občinam godi, kaj delajo župani

poslancev Česko-moravskih in zasluženih mož. Okrog odra gujetila se je ogromna množica ljudstva. Nazočih je bilo od 25—30.000. (po Narodnih list. 50.000.)

Obreda cerkvenega, kar se tiče svečenja zastave, —nij bilo. Pravili so mi, da se je bil dotični duhovnik nalašč ravno isto uro odpeljal. Pevci (bruski in gostje) zapeli so jako krasni zbor: „My jame boží bojovníci!“ Na to je pričela govoriti gospa Dvorakova, ter podala točno zgodovino zastave, in jo izročila na zadnje z navdušenimi besedami družtvu: „Izročujem jo Vam in pla-pola naj vedno pred Vami le na poti slave za domovino!“ Mati zastave in dvanajst deklet, kot bočice zabivale so žeblje v palico. Vsaka je pri zabivanji kak izrek govorila, n. pr. „hrabrost, od kriterčnost, edinost, ljubav do domovine.“ Potem je še starosta „Sokola“ g. poslanec Flor. Zednik govoril tehtno in navdušeno nazočim, posebuo pa Sokolom. — Nepopisljivo navdušenje je vladalo, ko se je govornik dotikal imen Moravsko, Česka in Šlezka. Na to stopi k zastavi zastopnik pražkega družtva vzajemne podpore mesarjev zastavonoša g. Kecler, ter ovenča zastavo sokolovo s krasnim zlatim vencem in zlatošivanimi traki. — Ko povzdigne zastavonoša novo sokolsko zastavo, odmevalo je po zraku brezkončno: „Slava!“

in starešine. Pozvedam tudi rad, ali županijo po postavi župani, in če starešine občinsko postavijo berejo, da vedo za svoje pravice in dolžnosti, da se, če je treba uprejo tudi županu, kateri bi hotel nepostavno, ali občini v škodo postopati. Prav zdaj je važen čas za občine, ker se volitve novih zastopov na vrsti. Poprašaval sem tedaj, če so račun sklenjeni in potrjeni, če so župani volitve razpisali o pravem času. Pozvedel sem marsikaj in posebno to, da ni le en sam župan v zamudi, ampak da niso še marsikateri podali svojih računov, čeravno je leto preteklo in pozvedel sem, da je marsikatera volitev za meseca zaostala. To je prav sramotna, ker kaže veliko nemarnost in nevednost gledé nasledkov.

Kar se tiče računov, je postava jasna. Jasno je tudi, da so nasledki vsake nemarnosti v tem obziru preškodljivi. Če računa ni za preteklo leto, ne more se napraviti prevdarka za prihodnje, in zmešnjava je gotova; župan, ne v kaj tirjati od občinarjev, in ima vsak pravico odreši plačilo občinskih davkov nepotrjenih od starešinstva. Župan ne more eksekvirati nobenega, ker nima postavne podlage, to je, nima potrjenega preračuna. On ostane tedaj na suhem, če se občinarji oistro derže svojih pravic. Vrh tega ne more ljudem zabraniti, da o njem slabo mislijo in govorijo, ker je zares ali nemaren ali nepošten Lahko nastane velika škoda, če se preudarki prepozno sestavijo, tistim občinam, kjer se zalagajo ali deloma, ali vsi občinski stroški z nakladom na vžitnino (na dac); kajti taki nakladi se smejo pobirati le od tistega dne naprej, ko so zadobili postavno potrjenje, katero se doseže edino le na podlagi redno sestavljenih preudarkov. Občina K-1 potrebuje, postavimo, 80 odstotnega naklada na vžitnino vina. Preudarek se reši še le 15. marca. Treba, da se zdaj najprej razglasi starešinstveni sklep zadevajoč omenjeni naklad; potem se predloži po preteku 14 dni, tedaj konec marca, dežel-nemu odboru; ta da preudarek pregledati svojej računariji in če je pravilno sestavljen in rešen, ga pošlje potem namestništvu v Trst, da ga ono predloži po ministerstvu v potrjenje Nj. Veličanstvu. Za vse to treba pa vsaj dveh mesecev. Po tem takem je preteklo že 5 mesecev, in naklad na vžitnino se ne sme več tirjati, kakor samo še za ostalih sedem mesecev. In kedo je kriv te zgube? Nemarni, ali pa nevedni župan, ker ni skerbil, da bi se rešil preudarek vsaj en mesec pred začetkom leta, kakor velela postava.

Kar so pa tiče volitev, prevdarimo to:

Vsako županstvo ima s starešinami vred oskerbovati občinska opravila skozi tri leta, ne manj ne več. Za to triletno dobo imajo zastopniki oblast, in po postavi in volji svojih volivcev pooblastilo. S zadnjim dnevom teh treh let konča popolnoma pooblastilo in oblast. Po tem takem mora vsako županstvo skrbeti, da izvrši volitve novih zastopnikov o pravem času tako, da more novo zastopstvo nastopiti častno svojo službo dan po preteku zadnje dobe. Starešine in župani, kateri raztezajo svoje delovanje cez to triletno dobo, naj pomislijo, da je to postopanje prav za prav nepostavno, da so tedaj odgovorni za tak prestopok postave, razun kake zunanje sile, kakor vojne. Ako bi jim kedo to očitaje rekel, da so občinski zastopniki le še po svoji nemarnosti, kaj bi mu mogel odgovoriti tak župan? Priporočamo torej, izpolnujte županje prav natanjko §. 65 in 20 obč. reda občini v korist in sebi v čast. Če pa tega ne stori to ali uno županstvo, imajo starešine pravico in dolžnost, sejo oziroma volitev od županov tirjati po §. 29 obč. reda, in če tudi to ne pomaga, naj se oni, ali pa tudi občinarji sami pritožijo pri dež. odboru zastran računov in zastran volitev pri okrajnem glavarstvu, katero ima po

Zastava je iz težke, bele in modre svile, ter jako na debelo z zlatom preprežena; na jednej strani, je všit napis: „Sokol brnenski“ in v grbu moravske orlice; na drugej strani je nashkan Sokol in pod njim napis: „Tužme se!“ V dolgem govoru je potem še zastavonoša nove zastave opomnjal Sokole, ter jim živo pokladal na srce: „da mi nikdar te svetinje naroda ne bodedo zatajili, prisegamo! Hrabro in nepremakljivo bodedo stali vselej pod to zastavo, v boji za domovino in narod, za vzvišeno misel sokolsko. Vsako krasno gesto, katero se je denes tu izreklo, bodedo obranili v svojem srcu; živeti čemo, in delati, bojevati se in umreti za drago domovino; mi čemo se potezati za to, da bode narod naš v prihodnje zasadal mesto dostojno, kakoršno se mu spodobi. — Ko je pa zastavonoša na vse strani s zastavo pozdravljaj, se je izmeknila spodnja palovica palice iz zgoruje, tako da je zastava padla na tla: „Upajmo da to ni slabo znamenje in bodedo prepričani, da je bilo prvikrat in poslednji krat, da je padel sokolski prapor!“

Zbor je še zapel „Svoji k svojim!“, za njim je godba zaigrala „Hej Slovani“ in potem se je razšla množica z navdušenimi „Slava“ in „Na zdari!“ klici.

(Konec prihod.)

postavi dolžnost skrbeti, da se volitve o pravem času izvršijo.

Iz Gorice 13. junija. (Izv. dop.) Dopolnive volitve mestnega starešinstva so končane. O njih se piše N. F. Pressi iz Gorice 26. maja: „(Favettijeva stranka pobita.) Izid danes končanih starešinstvenih volitev nas veseli zato, ker spadajo izmed štirih novoizvoljenih „Homines novi“ trije k zmer-no-liberalni stranki in le eden, kojega zgovernost ne more pričakovati pohvale, je Favettovec. Skrivni shodi v hiši c. k. okrajnega zdravnika dra. Maurovicha, da bi se Antifavetovci pobili, niso imeli vsled nasprotne agitacije dobromiselnih nobenega vspeha. Kakor stojijo danes reči, je jako dvomljivo da bi se Favetti sopes poklical za občinskega tajnika. Po tem takem zapojejo Favettovci prav lahko žalostinko, ter se pridružijo opeharjenim Mladoslavencem, kateri se že, kar je en teden, v „Slov. Narodu“ in v „Soči“ strašno togotijo, da je imenovan in znanstveno in pedago-gično eminentno sposoben (sic!) ravnatelj Gatti za dež. šolskega nadzornika, ter solijo svoje prežalostne elegije vmes tudi z obrekljivimi surovosti. — Do tukaj dopisnik goriški v N. F. P. Naj se nam dovoli, da spregovorimo o tem nekoliko besedi. Izvoljenih novih mestnih očetov je sedem. Ivan Michelitsch, priporočene obih strank, je izvoljen v I. volivni skupščini; Ivan Paternolli, Fr. Marzini in Henrik dr. Luzzatto, izvoljeni v II. volivni skupščini, so vladni ali prav za prav privrženci goriškega Dežmanna dra. P...ja, kateri je vodil agitacijo „dobromiselnih“; v tretji skupščini sta zmagala liberalna kandidata Valentin Goriup in Iv. dr. Jona in Rudolf gr. Attems, karerega sta oba stranki priporočale. — Marzini se je že nekda odpovedal. Kolikor nam je znano, ima liberalna stranka še vedno veliko večino v mestnem zastopu in goriški Regnmož se bo moral še zelo potiti, preden jo nadome-sti se svojimi privrženci. Težko se mu to posreči tudi pri prihodnjih volitvah vsega starešinstva.

Nam, rečemo odkritosčno, se priseda taka stran-ka, katera ima *renegata* na čelu. Sicer nas za zdaj še prav malo brigajo mestne volitve; zanimalo nas je bolj, kar piše Pressin dopisnik o Mladoslavencih in Gatti-ju. Povedati mu moramo naj prej, da pri nas na Goriškem se ne ločimo Slovenci v mlade in stare, nego po letih; potem bi ga pa radi vprašali, naj nam dokaže ono *eminentno sposobnost* novega nadzornika, kakor se mu je dokazala v Narodu in v Soči *nesposobnost*. Hvalisati je lahko, a ne tako lahko hvalevrednosti dokazati. Konečno naj podačimo še gosp. Pr. dopisnika, da *nevsledna resnica* in obre-kovanje nista sinonima (enacega pomena). Mi smo golo resnico razkrili, kakor jo bomo vselej razkri-vali o enakih primerljajih, naj bo to nevsledno, ko-likor hoče, — protektorjem in protežiranim.

Iz Pervachine 22. maja. (Izv. dop.) Tužno mi je pri srcu, ko te vrstice pišem, a kaj hočem? treba se vdati nemili osodi! Že davno menda nij bila Pervachina tako otožna, kakor je bila dne 27. aprila t. l. pri odhodu velečastitega kaplana in vr-lega narodnjaka gosp. Marka Vales-a. Vse ga je prišlo pozdravljati, ter izkazati mu spošdobno čast, katero si je vsestransko zaslužil kot martjivi du-hovnik in iskren rodoljub. Ko je prišla ura ločitve, sprejmejo ga prečast. gosp. župnik in mnogo družih izpred stanovanja. Komaj se je poslovil na pervaškem holmcu od zbranega ljudstva, kar se mu pri-bliža deputacija s prvaško narodno zastavo; pozdravlja ga kot zavetnika pervaške zastave in obžaluje, da izgubi zastava tako zarano svojega vrliga zavetni-nika, zadnjič ga zagotavlja svojega srčnega sočutja, ter mu vošči srečno pot in milejšo prihodnost.

Gosp. Valesu je ta nepridakovani pa sijajen dokaz ljudske vdanosti in ljubezni tako v srce segnil, da sprva niti spregovoriti ni mogel. Čul se je ko-maj iz blazih ust ginejni odzdrav. V mnogih očeh so se v tem trenutku solze bliskale.

Tudi po poti, ko se ga spremljali pred. gosp. župnik in nekateri drugi rodoljubi do Renč, so ga demašči ljudje, ki so na polji delali, povsod tužnim glasom pozdravljali. Nekateri, ki so se mu od da-leč odkrili, zrelj so za njim, pozabivši pokriti se, dokler jim ni izginil izpred oči. Bog nam daj mnogo taci h možakov in mati Slovenija ne bode zgubljen-a. Bog Vas živi, gospodine blagi, na mnogaja leta, nam na korist, in v blagor in slavo slovenskega naroda!

Kmetovski fanti.

Iz Mirnega 5. junija. (Izv. dop.) Že pred tremi leti je naše starešinstvo v redni seji sklenilo, naj županstvo uraduje v slovenskem jeziku, — a še danes se odpošiljaje dopisi na vse strani samo ita-lijanski in nekaterim uradom tudi nemški. Ker smo se prepričali da postopa naš gosp. župan celó kljubu starešinstvenemu sklepu v tem obziru vedno le po starem kopitu, smo si, kakor Vam je že Sovodenjski dopisnik naznanil, nekoliko prizadeli, da bi izvolili novega župana. A zarad nesložnosti nam je spodletelo in občinsko vladarstvo je ostalo v po-prejšnjih rokah. — Vendar sta po končani županovi volitvi gosp. okrajni glavar in v službi potrjeni gosp. župan obljubila, da se bode odsihmal v tu-kajšnjem občinskem uradu po slovensko uradovalo. Sicer znana poštenost našega g. župana nas je v

resnici s terdnim zaupanjem navdala, da ostane mož beseda in da bo za vse to skrbel, česar je v ta namen potreba, da zadosti splošnim, tolikokrat že ponovljenim željam tukajšnjih občanarjev. A žalibog prevarili smo se! kakor se je pisarilo poprej, tako se pisari še dan danes in če bi gosp. župan do sodnega dne živel, bi se gotovo tudi v slovenskem Mirnem do sodnega dne italijansko pisarilo. Stara lesica premeni dlako, a ne svojih navad. Prepohlevno starešinstvo pa molči k vsemu temu, kakor bi ne bilo ono v prvi vrsti poklicano, ustavljati se svojevlastnemu ravnanju županovemu. In vendar ne bo boljše pri nas v tem obziru, dokler se za to izvoljeni občinski zastopniki resno na noge ne postavijo, ter energično zahtevajo, naj se vendar že enkrat odpravijo zastarane, krivične in za občino sramotne ravnote. Ozrite se na sosednjo županijo v Sovodnjem. Tam imajo tudi tujega rojaka za župana, a ta je v narodnem obziru pravičen, on ve, da župani v slovenski občini in da so ga slovenski volilci, zanašajo se na njegovo poštenost, počastili se svojim zaupanjem. Zatorej se pa tudi v njegovej pisarnici sploh le slovenski pisari in ljudstvo je v tem obziru z njim zadovoljno in ima tudi dober vzrok za to. Zakaj bi ne bilo tako tudi v Mirnem? Razmere so tu in tam prav enake. Edini izgovor, ki se navaja zaradi ital. uradovanja v Mirnem je ta, da stari gosp. tajnik ne zna pisati slovenski in da je težko tacega moža kar na enkrat ob kruh pripraviti. Ali v javnih zadevah se ne more in ne sme ozirati se na pesamezne osebe, posebno kedar se ve, da imajo take osebe že nekoliko premoženja, katero jih lahko vsaj za silo preskrbuje. Kedor hoče milost skazavati, naj jo skazuje iz svojega žepa, na svoje stroške, a nikdar ne v škodo občinstvu. Škoda katero naklanja nesposobni občinski tajnik celaj občini, se ne da nikakor primerjati škodi, katere zadene njega, ako mu službo vzamete. Župan in starešinstvo se morata ozirati pred vsem na želje in zahteve občinstva.

Pri nas bi ne bilo nikakor težko vdobiti dobrega tajnika, ker je primerno obilno plačan. Drugod, tudi v obširnejših županijah dobivajo tajniki po 100 do k večem 200 gold. na leto. Naš tajnik pa ima 250 gld. letne plače, kar je gotovo veliko, ako se pomisli, da obatoji Mirenska županija zdaj iz samo dveh davkovskih občin, ki plačujejo skupaj le kakih 1700 gld. izravnega davka. Ako bi se potemtakem zalagali občinski stroški s prikladami k davkom, trebalo bi samo za tajnikovo plačo blizo 15 %.

Ta razmišljanja pelagamo našim občinskim zastopnikom prav živo na srce, da store, kar je njihove dolžnosti, da se preustroji občinski urad v duhu časa, po današnjih razmerah in potrebah in po splošnih pravičnih željah in zahtevah občinstva.

Pri tej priliki moram z veseljem priobčiti, da imamo zdaj prav verlega učitelja, gosp. Vodo pivca, ki je ne le v šoli na svojem mestu, ampak tudi v cerkvi pri orglah. Od kar so se pri nas orgle napravile, niso bile še v tako dobrih rokah, kakor sedaj. Tudi zvonjav šole podučuje gosp. učitelj mladino prav marljivo v narodnem petju. Bog daj sreden vseh! Saj smo se že drugod prepričali, kako dobrotljiv upliv ima lepo, vbrano petje posebno na mladino. Ono množi veselje in tolaži v žalosti, vzbuja v nas mile čute, ter kroti najhujše strasti, omeči trda srca in blaži surova in to je že stara resnica, da kjer se sliši lepo spodobno petje, tam se nahaja tudi lepo, spodobno obnašanje.

V Kobaridu. 1. junija. — Binkoštni ponedeljek je imela naša mlada čitalnica že drugo besedo. Program, obstoječ iz nekaj pripravno izbranih pesmi („maglo bratje“, „vederna pesem“, „lepa naša domovina“, „ne vdajmo se!“ iz dveh deklamacij in dveh gledaliških igr („Bog vas sprimi“, „Kolači iz Kranja“), je bil prav zanimiv. Prijetno je bilo posebno videti, kako nevstrašno je deklamovala mala deklica „leseno ribo“ in nič manj razumljivo ni bil deklamovan tudi „ovsenjak“. Če se pomislijo razmere, mora se brez oficijelnega poklona priznati, da se je Kobarid ponesel! posebno pa velja to gled. petju. Gledališne igre, v katerih so hvalevredno igrali tudi kobariske ženske, so obudile večkrat splošen smeh.

Pri besedi so bili nazoči tudi gosti iz Ljubljane, Gorice, Kanala, Tomina in kar je največ vredno, tudi iz Beneškega. Menda so vsi želeli, naj bi kobarjska čitalnica rask, napredovala in cvetela. Po besedi je bila skupna večerja.

Iz Solkana 18. junija. — (Izv. dop.) Naša čitalnica je imela v nedeljo 11. t. m. svoj letni občni zbor, katerega se je vdeležilo 23 udov. Po primernem ogovoru gosp. predsednika Matija Doljaka, je prebral gosp. tajnik St. Klemenčič poročilo o društvenem delovanju, iz katerega se razvida, da je imela čitalnica po zadnjem občnem zboru dve besedi in dva plesa. Pri besedah so se predstavljale šaloigre „To sem bil jaz“, „Svojeglavneži“ in „Bog vas sprimi“. Denarničar gosp. J. Jug je poročal o društvenih dohodkih in stroških. Denarnični stan je še precej vgoden, ker kaže nekoliko ostanka in aktivnih zastankov. Račun se je izročil posebnemu odseku, da ga reši. Potem se je vršila volitev novega odbora. Med drugimi sta enoglasno izvoljena poprejšnji predsednik in tajnik gg. Matija Dol-

jak in St. Klemenčič. Po končanem dnevnem redu je nekdo sprožil nasvet, naj se naloži novemu odboru, da se potruji, kolikor more da dobi čitalnica kmalo svoj stalni gledališni oder. V ta namen naj se napravijo lepe besede z vstopnino, katere naj bo posebno za nedruštvenike nekoliko viša, kakor po navadi. Z dotičnimi dohodki in s porabljivim denarničnim ostankom naj se plača oder. Zbor odobri enoglasno ta predlog z dostavkom, da naj se pobirajo v ta namen tudi prostovoljni doneski. Precej po končani seji so nazoči že lep znesek zložili.

Na Dunaji 4. junija. — Kako nas je smrt Tomšičeva osupnila, ne morem Vam popisati. Prvi dan še verovati nesmo hoteli dunajskim telegramom, dokler nij „Narod“ sam to žalostno novico prinesel. Kaj je bil, in kaj bi bil še Tomšič nam Slovincem, to more povedati le oni, kateri je poznal njegovi jukleni značaj in preneugodne okoliščine, ki so ga pri uređovanju lista obdajale. Tolikim lastnikom ustreči, ta je vendar trda! In če se je bil v zadnjem času „Slov. Narod“ v goriških zadevah malo zasuknil, je sam rajni priznal, ko je bil tukaj na Dunaji po opravilih, da je bil slabo podučen. Tomšič je bil neustrašen borilec za narodne pravice, bil je mož redkih zmožnosti, in gotovo preidejo še leta in leta, a drugega Tomšiča bomo vedno še pogrešali. Slovenski narod žaluje po pravici za njim. Pri tej priliki pa ne morem zamolčati stvari, ktera nij le tukaj na Dunaji ampak, kakor po privatnih pismih pozvedamo tudi drugod po Slovenskem strašno nejevoljo vzbudila. Je tista — da druge besede ne rabim — tista hladnokrvnost, s katero so „Novice“ in menda tudi „Danica“ Tomšičevo zgodnjo smrt naznanile. Dobro se še spominjam, kako nekrologe, kako sonete so „Novice“ kovalle, ako je kdo umrl, če se je le Slovincem prišteval; za Tomšiča pa nemajo še prostora! Pa čemu bom to pravil? vidi se, da je bil Tomšič nekterim ljubljancem persona ingrata. Zakaj? Samo za to ker je bil značaj, in ker je tem ljudem resnice v obraz povedal. — Dokler se pri nas prave zasluge bolje čestila ne bodo, in dokler se ne bodo osebnosti prezirale, je žalostna naša prihodnost. Nemški nam jako sovražni listi so z večim spoštovanjem o njem govorili; čitajte, gospoda, le Tagesspost, Presse, Fremdenblatt in druge! — Tebi pa priljubljeni Anton, večni pokoj, kterega si tukaj zastoj iskal!

Iz Zuriga v Švici. — Morda bo zanimalo naše čast. čitatelje, kar nam piše neki prijatelj, politehnikar v Zurigu, o švicarskih razmerah: „V obče moram reči, da sem zadovoljen in da se mi v Švici dopada, posebno sedaj po letu je življenje tukaj prijetno. Tudi tukajšnje bolj idilično in mirno življenje cenim mnogo više, nego dunajsko. Edino, kar obžalujem, je da neznani tukajšnega dialektu in ga tudi ne razumem. Ako človek pošteno nemščino govori, pride v nevarnost, da mu kot Nemeu, imenovanemu „Kaiba-Tisch“ pleča poravnajo, ali da ga saj po strani gledajo. Se ve, da je to vzrok, da se z ljudstvom ne morem tako seznaniti, kakor bi želel. — Prijetile se mi je, da mi je mož na nemško vprašanje odgovoril, da ne razume fraucoščine, akoravno pa po mestih bolj omikani delavci tudi francoski govoré. — Čuditi sem se res moral omiki prostega ljudstva; v krčmi na kmetih imajo povsod novice, katere vsak kmetič bere, ko pri kozarcu sedi. Imajo pa tudi nekoliko drugačne šole, kakor pri nas. Ako pridem v malo vasico, je naj lepša hiša, katero opazim, šola. In tisti, ki toliko kričé zoper osnovo novih šol, ki pravijo da otroci v šoli le čas tratijo, seunkaj naj pridejo, in tu naj si ogledajo plod dobre šole; tu bodo videli, koliko je beračev in siromakov, tu, koliko je tacihi, ki Bogu dan kradejo in se z darom delavnih žive!“

To je istina da je v Švici blagostan na taki stopinji, kakor bi ga zastoj doma iskal in kedo mi bo odrekal, da šola blagostanju veliko ne pripomaga? —

O lepoti te dežele se toliko govori in piše, je li vse resnično in opravičeno? — Da, res je lepa in zanimiva dežela, posebno pa po letu, in je zato tako lepa, zato toliko dopada, ker ima toliko novega na sebi, toliko različnega, toliko vabljivega in mičnega. Da je pa Švica toliko obiskana in tako znana, so pač Švicarji sami vzrok. Mislite li, da Vam Tiroljska ne da tudi lepote in krasote nenavadne? Da, a Tirolska nema železnice, dobrih cest in pošt, ki peljejo v vsaki naj manjši kot, nema velikanskih gostilnic, kjer se bogataši vseh krajev ustavljajo in nema še veliko drugih umetnih prijetnosti, kakoršne se nahajajo v Švici, nema železnice, kakoršno so letos tukaj dokončali, ki pelje na nad 5 tisoč čevljev visoko goro. Na goro, katera privabi veliko tisoč potnikov zaradi krasnega razgleda, ki se z vrha vživa. Kje drugod bi na takoj gori bila k večem kaka mala koč, tu pa je več gostilnic, kjer bivajo potniki, posebno Angleži in Amerikanci na tedne, da gledajo, kako sonce izhaja in zahaja in za cvenk dobivajo vsega skoraj, kakor v mestu.

Iz daljnih dežel prihajajo ljudje da na Rigi-Kulm gredó. V grah bi si moral šteti, ko bi jaz, ki tako blizo njega bivam, ne stopil nanj. Saj iz nad te gore vidim skoro celo Švico, ne manj kot 13 jezer, več mest. i. t. d. Ne manj znamenit je tudi slap pri Safhausnu ali Safuzi (dam vam nemško in romansko ime, izvolite si!) kterega si mora tudi

vsaki ogledati; tudi tu so gostilne kjer spijo ovi po dnevi, ki si ga pri luni ogledujejo.“ —

Politični razgled.

Kakor smo v zadnjem listu omenili, je izrekel Hohenwart o svojem času v seji drž. zbora, da je pripravljen Čehom ravno to ponuditi, kar je za Gališko predlagal.

To Hohenwartovo razjasnilo je vžga'o ogenj v strehi naših ustavovernežev. — Po nasvetu kolovodje Herbst-ja so sklenili ustavoverneži, da se ima cesarju predložiti adresa, s katero se mu predoči državi pretečo nevarnost in nasvetujejo odpust Hohenwartovega ministerstva, da na njegovo mesto stopi drugo ustavoverno ministerstvo.

Pri debati zaradi omenjene adrese se je ustavovernežem vže zopet podala prav lepa prilika, da so prav strastno in surovo vdrihali po Slovanih, posebno pa po Čelih.

Odlikovala sta se posebno glasoviti Herbst in neki Pickert; zadnji je v svoji sveti jezi tako daleč zabrel, da je žugal Čehom s Prusi, Poljakom pa z Rusi.

Iz cele debate pa je bilo lahko posneti, da gre ustavovernežem le za nadvlado, a nikakor za rešitev Avstrije. —

26. Maja se je v derž. zboru glasovalo o adresi, katere je bila sp. ejeta s 93. proti 66. glasovi.

Adresa pa se je v navadni avdijenci predložila Nj. Veličanstvu po predsednikih derž zbora, Hopfen-u in Vidulich-u, katera je cesar prav resno sprejel, ter jima dal sledeči odgovor:

„Sé zadovoljnostjo sprejemam izraz vdanosti in Avstrijskega patriotizma, katerega mi derž. zbor vže zopet zagotavlja.“ —

Tudi jaz sem prepričan, da je skrajni čas, nehati barbo o obliki ustave; pa gotov sem, da bode moja vlada, katero podpira moje neomejeno zaupanje in hrepenjenje po stalnosti, ki prodira v vsih ljudskih krogih, po ustavni poti odstranila vedno se ponavljajočo krizo in rešila Avstrijo novih homitj. —

Pričakovajo, da bode tudi derž. zbor k temu pomagal, pošiljam mu svoj cesarski pozdrav“ —

S tem kratkim, pa odločnim odgovorom je bila adresa odpraljena; doletela jo je osoda, katero je po svojem obsežku zaslužila.

Po zaslišanju cesarjeve besede so sicer nemški centralisti pobešali glave, in posvetovati so se začeli, kaj da je zdaj storiti. — V klubovih sejah so tako razsajali kakor po navadi razsajajo razbrzdani otroci, kadar jih mati okreca; — eni so nasvetovali iztop iz derž. zbora, drugi zopet nedovoljenje proračuna; a eni in drugi nasvet se je razbil na demoralizaciji, katere vlada med ustavoverneži. —

Stranka, katere je v Avstriji vže čez 10 let gospodovala, je kar naenkrat tako sramotno propala, da menda ne bode nikoli več dobila krmilo v svoje roke. —

Ko je šlo za to, da se proti vladi zadnja karta igra, da se ji namreč ne dovoli proračuna, zbalí so se veliki posestniki in nekteri visoki uradniki, ter popustili svojo stranko; trije iz med njih, Plener, Gustav Gross in Tomschitz, so položili svoje mandate, drugi so naravnost prestopili k ministertvu, in ko je v seji 6. t. m. D. r. Franz Gross stavil predlog, da se nima jemati za zdaj proračuna v pretres, se je vnela dvadnevna viharna debata, ktere konec je bil, da se je zavrgel omenjeni predlog s 77. proti 67. glasovi in da je ministerstvo zmagalo. —

V seji 9. junija se je začelo pretresovanje proračuna in poslanska zbornica je potrdila sledeče stroške: za n. v. dvor 365 000 gld.; — kabinetna kancelija cesarjeva 61.229 gld.; — državni zbor 567 117 gold.; — državna sodnija 23.000; gl. — ministerstvi svet 72.000 gl.; — dispozicijski (skrivni) zalag 120.000 gld.; deržavni zakonik 50.000 gld.; stroški za politično oskerbníštvo 4.459 000 gld.; — za državno stavbeno službo 938.000.; — za ceste 5.023.203 gld.; — za stavbe na vodi 1.622.100 gld.; — za nove stavbe 50.000 gld.; — za razne stroške 40.000 gld.; — za deželno brambo in žandarmerijo 7.173 998 gld. — Zanimivo je, kar sta pri pretresovanju proračuna konstatirala D. r. Demel in D. r. Rechbauer, da se je namreč pri pretresanju postave zaradi deželne brambe prera-

čunilo, da bo stala ta naprava k večem 7 do 800.000 gl'd; — a zdaj je treba za ta namen vže 7 do 8 milijonov dovoliti. — Ta teden se bode nadaljeval v drž. zboru pretres proračuna, kateri bode menda v kratkem končan, ker se dovoljuje brez oporekanja.

Ko bode sklenjen in dovoljen proračun, bode ministerstvo naj brže drž. zbor razpustilo.

Glavno delovanje ministerstva se z. čne potem v deželni zbori, katerim se bode menda predložila postava zaradi razširjenja avtonomije posameznih dežel. — Potem pride morda na vrsto tudi nova volilna postava, s pomočjo katere se nadeja minist. rstvo doseči spravo med narodi ter končati borbo zaradi ustave. — Na deželnih zborih bode tedaj vse leželo: ali se ima Avstrija z nova okrepčati in mogočna postati, ali pa še naprej hirati v pogubo. — Na vsak način bomo v kratkem dosti važnega doživeli, namreč pa se bliža čas federalizma, kakor zadnja rešitev Avstrije. —

Da je z Beustom dualizmom pri kraju, nam pričajo tudi dogodki v Transilvaniji. —

Izd. hr. askih volitev je dal Deakistom tako preglednico, da s plašnim okom v prihodnost gledajo. — Hrvaško ogerska pogodba, katera se je slavila kot mojstersko delo ministra Andrassija, kaže zdaj v prahu pred svojim stvariteljem. —

Sredstva, s katerimi je hotelo ogersko minist. rstvo zadušiti vsako narodno gibanje na Hrvaškem in nepošteno ravnanje svojih organov, je dalo narodni stranki pogum in zbudilo tudi dvomljive in pasivne narodne moči iz letargije, da je postal hrvaški narod in pokazal pri zadnjih volitvah, da hoče sam svoj gospodar biti in osvoboditi se Madjarske nadlade za zmerom. —

Valed zmage Hrvatov, se bodo pa tudi drugi slovan. ki narodi na Ogerskem gibal začeli in odločno tirjali svoje pravice. Ošabni Madjari pa so zdaj gotovo v slabšem položaju, kakor njih dobri sosedji in pomagači — naši ustavoverneži. —

Za nas Slovence je Hrvaška zmaga za zdaj velika moralna pridobitev, s časoma pa nam postane tudi naj boljša zaslomba v borbi proti našim sovražnikom.

Upor v Parizu je zmagal. — Vže 24. maja so prodrli vojaki, pod poveljstvom Mac Mahona v Pariz; od 24. do 30. celih 6 dni, je trajal strašen boj po ulicah, kajti uporniki so se v svoji obupnosti tako borili, da so vsako ped zemlje poprej s krvjo napojili in se šele potem vmaknili. — Prava divjost in steklost se je polastila upornikov in jim navdihnili tako surove, peklenke čine, da je preslabo še tako spretno pero, da bi jih zamoglo popisati. — Kak je obraz Pariza se lahko razvidi iz tega, da so prišli pompieri (gasilci) iz cele Francije, iz Londona in Bruselja požar gasiti. — Med tem ko so se uporniki in vladni vojaki ljuto in brez pardona davili, so pa ženske, prave furije, petrolij po hišah nosile in zažigale, da je povsod gorelo. — Strašen pogled je moral biti. Vse ulice polne mrličev, za katere se nihče še zmenil ni, hiše, cele ulice vpepeljene, naj lepši stavbe, kakor „Tuilleries“ (cesarska rezidenca), „Palais royal“ (stara kraljevska rezidenca), palača finančnega minist. rstva, velika in imenitna mestna palača in več drugih imenitnih in velikanskih poslopij razvaljene in do konca vničene. — Od vsih krajev šviga plamen, vmes pokajo puške, topovi in žvižgajo mitraljeze, stok, kletev in peklenko divjanje od vseh strani — to je grozna podoba, kakoršne zgodovina dozdaj še ni zaznamovala, kajti požar Moskve in drugi imenitni požari niso proti drami, ki se je rasno razvijala v Parizu, prav nič. — Uporniki so v svoji dušni zmoti, katera je pri njih do vrhunca prišla, 64 talnikov (geiseln) in med njimi, pariškega nadškofa in več drugih visocih duhovnikov vstrelili, 20.000 upornikov je bilo samo zadnje dni pobitih. Trdi se, da je nad 50000 mrtvih in četrti del Pariza razdjan. Škoda v Parizu je večja, kakor vsa vojna odškodnina, katero morajo Francozje Prusom plačati, znašala bi tedaj vsa materialna škoda, katero je francoska v enem letu trpela, če dodamo še vojne stroške, najmanj 45.000.000.000 frankov, to je tolika številka, kakor se je dozdaj samo v basnih čitala; — in vendar je mogoče, da se Francoska vže v malih letih zopet okrepča, toliko v rov blagostanja ima. —

Binkoštni pondeljek je bil upor popolnoma zmagal; jenjala je borba; a morjenja še vendar ni konec. — Republikanska vlada zdaj drži sodnji dan, vse osebe, katere so kompromitirane pri uporih se postreljajo brez vsake cerimonije; vbeženci pridejo vsi v vladne roke, ker jim ptoje vlade ne dajo asila; še dosti krvi poteče, preden se vrne pravi mir in redno stanje na Francozsko. Korupcija, katero je na francoskem zasejala Napoleonova vlada, je prav za prav uzročila Francozsko veliko nesrečo. —

Kakšni pa bodo nasledki te nesreče? Svoboda ne bode našla na francoskem svojega mesta, bali se je bodo zelo francozje in silili reakciji v naročje; vže so Bourboni, po dolgoletnem pregnanstvu zopet na Francozskem in ne bode preteklo leto, da zopet en Bourbon zasede francoski prestol. — 9. t. m. se je namreč v francoskem zboru preklicala postava, katera je zabranila Bourbonom priti več v Francijo. — Francozje pa so zopet enkrat pokazali, da niso vredni svobode, ker je ne znajo braniti in ker tudi nimajo zadostnih kreposti, da bi si jo ohranili. — Sploh pa so latinski narodi tako ostareli, da nimajo velike prihodnosti. —

Na Turškem se oblači politično obnebje. — Turki so začeli vže zopet divjati proti Slavenom. V Novem Pazaru so bile velike demonstracije v srbskem zmislu. —

Sliši se, da se je med Romunsko, Srbsko, Grško in Egiptovsko in Črnogorsko sklenila tajna pogodba, vsled katere bi vse te države napadle Turško in započile Turka iz Evrope. — Ta vest je tem bolj verjetna, ker Srbska zdaj prav odločno proti Turški postopa in ker je začelo tudi med Bolgari in turškimi Srbi vreti. — Jutranjsko pitanje se bode najbrže brez Evropske tesnosrčne diplomacije rešilo in sicer na korist južnih Slavenov. Srbija ima na Balkanu tisti poklic, katerega je imela mala Sardinska na Italijanskem. —

Na Španjskem se je bati upora v zmislu Karlistov. — Don Carlos sam je v Bayonni in na meji je polno legitimistov, kateri se napravljajo na vojsko.

Za Papežev jubilej 16. t. m. se delajo po celem svetu, posebno pa na Italijanskem velikanske priprave.

Italijanska vlada se boji demonstracij, in se vže zdaj na to napravlja. Laški kralj se hoče odpovedati, ker ga preselitev v Rim nič kaj ne veseli. —

Sploh se kaže, da Italja ne bode mirno živela sad svoje zadnje zmage proti Rimskim soldatom. —

V nemškem državnem zboru je bil nastal nek razpor med Bismarkom in poslanci zaradi notranje vredbe Elzacije in Lorene; a zadnji se je mogel vendar železnemu Bismarku vdati. — Bismark se je pri tej priliki pokazal odločnega federalista.

Razne vesti.

(Peticija koroških Slovencev.) Politično društvo Trdnjava je podalo v imenu koroških Slovencev minist. rstvu notranjih zadev peticijo, v kateri prosi, naj bi se preuredil volilni red za Koroško, kateri je tamkajšnjim Slovencem zelo nepravilčen.

Dalje naveda v peticiji, da bi bile Slovencem pred vsem potrebne naslednje postavbe in ukazi:

1. „Vsaka župa (fara) ali politična občina se smatra kot slovenska, kjer se v cerkvi slovenski pridiguje.“

2. „Vsaka slovenska politična občina naj se podredi le slovenskemu sodnijskemu okraju, vsak slovenski sodnijski okraj le slovenskemu okrajnemu glavarstvu in le slovenskemu volilnemu okraju.“

3. „V vseh slovenskih uradih, pri vseh okrajnih glavarstvih naj se nameščijo le taki uradniki, ki so ne le slovensčine v govoru in pisavi zmožni, ampak ki so tudi prijatelji slovenskega naroda in slovenskega jezika.“

4. „Volilni red naj se tako popravi, da bodo tudi Slovenci deležni svojih pravic.“

5. „Vsaka slovenska občina, vsak slovenski sodnijski okraj, vsako slovensko okrajno glavarstvo naj se podredi slovenski deželni vladni in slovenskemu deželnemu zboru (ali vsaj slovenskemu oddelku deželne vlade in deželnega zbora).“

To bi se zgodilo dvojnimi načinom:

1. Da se slovenske pokrajine na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Goriškem, v Tržaški okolici in v Istri zedinijo v eno deželo, naj se imenuje Ilirija ali Slovenija, z enim deželnim zborom v Ljubljani, kot naravnem središču slovenskih pokrajin in na čelu eno deželno vlado in enega c. kr. deželnega ministra. Slovenski jezik bi bil, kakor narav-

no, za Slovence uraden jezik. V deželi bivajoči Neslovenci ostanejo pri svojih pravicah.

2. Ako se slovenske pokrajine na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Goriškem, v Tržaški okolici in Istri ne zedinijo, nego da ostanejo Slovenci tudi za prihodnje razkosani v šest po jeziku mešanih kronovin, šest deželnih zborov in deželnih vlad, bi bilo vendar za silo Slovencem pomagano s tem, da se odloči:

a) da se v deželnem zboru koroškem, štajerskem, kranjskem, goriškem, tržaškem in istrskem, kedar koli naj se obravnava o narodnih stvareh n. pr. o šoli in uradu, o učnem in uradnem jeziku, poslanci vsigdar ločijo v Slovence in Neslovence ter da potem vsak oddelk samostalno svoj rod zadevajoča posvetuje in stavi predloge za postavbe; dalje

b) da se pri vsaki tih šestih deželnih vlad in šestih deželnih zborih organizuje slovenski oddelki in slednjič:

c) da se temu slovenskemu oddelku podredi slovenske občine, slovenski sodnijski okraji in okrajna glavarstva.

Visocemu c. kr. minist. rstvu predlaga slednjič.

Razkazilo slovenskih žup, oziroma občin na Koroškem po šematizmu krške škofije za l. 1871, katero naj bi se oddelilo slovenskim okrajnim sodnijam in okrajnim glavarstvom. (Pride imenik krajev in koncev se glasi): Na kratko rečeno je potreba Slovencev v tem; da se zedinijo in narodno organizirajo, da jih ne nadvladuje privilegiran rod, ampak resnično avstrijska, vsim narodom enako pravična c. kr. vlada.

(Nov c. k. komisar.) Za c. k. okrajnega komisarja pri glavarstvu v Gorici je definitivno imenovan g. vitez pl. Vintsehgau, po rodu Tirolec; zna italijanski in nemški, slovenskega ni. Če se pomisli, da je njegov prednik g. Ig. Mali predsedoval okrajnemu šolskemu svetovalstvu, pri katerem je poslovanje sploh slovensko, in da se je hotelo tudi novemu komisarju ono predsedništvo izročiti, katerega pa ni mogel sprejeti prav za to, ker ne razume slovenskega; če se dalje preudari, da ni nobenega drugega, slov. jezika zmožnega uradnika pri okr. glavarstvu, katero je pod Bar. Pinom že tako lepo začelo slovensko uradovati in da so vse občine, s katerimi ima ono opraviti, čisto slovenske, ne moremo v resnici sprevideti, kako si tolmači visoka vlada §. 19, kako hoče zadovoljne storiti narode in kako spravo narediti med njimi. Dokler se bodo naše postavno zagotovljene pravice tako očitno prizirale in zatirale — naj ne pričakuje vlada od nas vdanosti, ker časi slepe vdanosti so minuli in se ne vrnejo več.

Zanimivo je, da obstoji višje osebje tukajšnjega glavarstva iz samih plemenitajev. Gosp. okr. glavar je baron, prvi komisar je vitez, drugi, italijanski conte (niže plemstvo od nemških grofov) in adjunkt, grof. Bog si ga vedi, ali se plava krv bolj pristuje za take službe, ali pa se jih brani rudeča!

(Slovensko uradovanje) 6. junija 1871 je vročila slavna c. k. mestna odredjena okrajna sodnija (pretura) v Gorici gosp. Dr. Lavriču, odvetniku, prvo razsodbo dne 24. maja št. 5934/421 v slovenskem jeziku izvršno pisano.

To naznanjamo občinstvu najdaje se, da bomo v prihodnje dobivali Slovenci dosti slovenskih odlokov in razsodb, saj imamo dokaz v rokah, da je izvršna slovenska moč pri tej sodnji.

Tudi od c. k. okrajne sodnije v Ajdovščini je dobil g. Dr. Lavrič 10. junija izvršno slovensko sestavljeno razsodbo dne 2. junija 1871 št. 3281/149.

To je kaj lepo, in zanašamo se, da boste slavni sodniji čvrsto zapredovali, a druge začele. Vi Slovenci pa, tirjajte od svojih gosp. odvetnikov in notarjev, da Vam slovensko pišejo Vaše vloge in pogodbe.

(Zasluge za germanizovanje.) Gosp. učitelj verstva na tukajšnji realci ni menda zadovoljen z enim samim križcem, hotel bi si še enega zaslužiti za germanizovanje. Gimnazijalci pejejo v cerkvi italijanske, slovenske in latinske pesmi; normalci slovenske in italijanske. Realci pa morajo peti samo nemške, ker je gosp. S. tako zankazal. Enako povelje je bil dal tudi za dan procesije, katere pa ni bilo zaradi nevdolnega vremena. Če se mu res posreči, da dobi kak križec ali kako svetinjo, bi nasvetovali, naj ima napis: „Pro germanisatione“ namesto: „Pro meritis.“ Sicer bi mu privoščili za njegovo pomembno prizadevanje tako priznanje, kakoršno je dobil o svojem času v Vidmu.

(Slovensčina v nunskih šolah.) Bilsi dež. šolski nadzornik gosp. Klodič je bil dognal, da se je v vseh razredih dekliških šol pri Ursulinaricah v Gorici podučevala slovensčina po dve uri na teden. A komaj je nastopil gosp. Gatti svojo službo, so naenkrat nehale slov. ure raznih dekliške preporandije, kjer so se milostljivo obdržale.

† (P. č. g. Jožef Spiridon) rokar in vodja tukajšnje nadškofijske kancelrije, rojen v Gorici l. 1802, je te dni tukaj umrl. Njegovo mesto bo brž ko ne v kratkem razpisano in marsikdo se bo za isto poganjal. Kedo korarstvo dobi, to nas Slovence

(Današnjemu listu smo dodali prilogo).

malo briga; važno je pa za nas vprašanje, kedo bo Spiridionov naslednik v nadškofjski kancelariji, kjer treba — saj je že skrajni čas — Slovencem in uradom, posvetnim in duhovskim, na Slovenskem po domače dopisavati. Radovedni smo, ali se bo konsistorij oziral na to, ali ne.

† (Č. o. Alojzij Juretig) eksdefinitor v samostanu č. oo. kapucinov, rojen 1. 1801 v Gorici, se je tudi pred kratkem preselil v večnost.

† (Blazij Kozen) nekdanji gimnazijalni profesor v Gorici, zadnji čas pa v Olmucu, je te dni umrl na Dunaji.

(Zdatna podpora) Nj. c. k. a. Veličanstvo je dovolilo 20.000 gld. podpore tukajšnjemu zavodu za gluhomeme deloma iz porabljenih ostankov, deloma iz čistih dohodkov 14. 15. in 16. državne loterije.

(Papežev jubilej). Odbor katoliško-politiške družbe goriške je v svoji 13. seji, 2. t. m., sklenil slovesno praznovati papežev jubilej 16. t. m. Gospod dr. Valussi bode imel okoli 6. ure popoldne v dvorani malega semenišča govor o slavi Pija IX. Po govoru Valussi-jevem se bodele peli se spremljevanjem vojaške bande dve papeževi pesmi, kterima sledé različne glasbe iz cerkvenega polja. Naprosil je odbor tudi dva druga gospoda, da naj pri tej priložnosti govorita, eden v slovenskem, drugi pa v laškem jeziku. Ali bosta, nam še ni znano. Vhod je dovoljen samo udom katoliške družbe in nekterim osebnim povabljenim.

Za papežovo addresso se je po Goriskem nabralo nad 50.000 podpisov in 214 napoleondorov in en cekin, ktere je nesel gospod Pušić, kooperator v Podturnu, včeraj ob osmi uri popoldne v Rimskupej s predsednikom katoliške družbe tržaška.

(Čitalnica v Dornbergu) napravi dne 25. junija ob 8. uri zvečer (po občnem zboru Soče) besedo z deklamacijami, petjem in šaloigro „Črni Peter“. Za družbenike domače in drugih čitalnic in Soče je vstop prost: vsi drugi plačajo 20. kr. vstopnine.

(Rojanska čitalnica) poleg Trsta je imela 8. t. m. besedo s petjem in igro „Dobro jutro.“ Ker je pa igra občinstvu jako dopadla, so sklenili čitalnični diletantje, da ponovijo isto predstavo 18. t. m. kar naznanja p. n. udom

Odbor.

(Slovenska tiskarnica v Celovcu). Družba sv. Mohora je dobila te dni privoljenje, uravnati si lastno tiskarnico v Celovcu. Mestno starištvu tega sicer ni hotelo dovoliti, boje se, da pride nemški značaj mesta po njej v nevarnost, a deželna vlada je boljše skrbela, da se povzdigne mestna obrtništva z novo tiskarnico, po kateri estane Celovec vsako leto najmanj 15 — 17.000 gld. zaslužka in je tedaj dala svoje privoljenje. Do prihodnjega oktobra vtegne biti tiskarnica že uravnana.

(Janežičeva svečanost). Dne 30. maja so obhajali Slovenci v Celovcu spomin na ranjega profesorja in izvrstnega slov. pisatelja A. Janežič-a. Zjutraj je bila slovesna črna masa v cerkvi sv. Ruperta, potem blagoslovljenje spominka na pokopališču, kjer se je spidilo nad 1000 oseb. Zvečer je bila sijajna beseda.

(K. pl. Wurzbach). deželni predsednik kranjski se je nekda odpovedal poslanstvu v deželnem zboru, ker se po njegovih mislih na njema poslanstvo-cesarskim deželnim predsedništvom. Vsi cesarski predsedniki in namestniki ne mislijo tako. N. pr. tržaški, kateri je poslanec v goriskem in českem deželnem zboru in v državnem zboru na Dunaji Vsaka glava ima svojo pamet!

(Za Tomšičev spominek) nabira vredništvo Slov. Naroda prostovoljne darove. Da pret sabote je dobilo že v ta namen od rodoljubov po vsem Slovenskem 417 gl 50 kr

Ker vemo, da je mnogo Tomšičevih častiteljev tudi na Goriskem, obrnemo se s prijaznim vabilom do njih, da tudi oni kaj pripomogajo za ovi spominek Narod, kateri časti svoje veljavne može, časti s tem tudi samega sebe.

Vredništvo Soče si je priskrbeo primerno število Tomšičevih fotografij v obliki obiskovalnic in jih rado razdeli med tiste rodoljube, kateri mu pošljejo vsaj 40 kr. za Tomšičev spominek. Take fotografije se dobivajo tudi pri čuvaju čitalnice goriške.

Iz deželnega odbora goriškega.

Učitelji in docenti tukajšnje deželne kmetijske šole so podali deželnemu odboru prošnjo, naj preskrbi, da se brž ko brž konečno in določno uravna kmetijska šola. Na to je dež. odbor povabil glavni odbor tukajšnje c. k. kmetijske družbe, naj izvoli primerno število svojih družbenikov, kateri se bodo posvetovali z deželnim odborom v posebnih konferencah, kako naj bi se konečno uravnala omenjena šola. Dotični predlog poda potem deželnemu zboru v prihodnji seji.

Vsled zborovega sklepa se je predelalo poslop-

je tukajšnje gluhomemice (zavoda za gluhomutaste). Dež. zbor je bil odločil v ta namen 24000 gold., a potrosilo se jih je že dozdej blizo 27.000. Kedar se ugotovijo še neprevidena (adicionalna) dela, bo znašal ves strošek skupaj kakih 30.000 gold. — Mizararske delavnice, katera je bila pridružena temu zavodu in v kateri so se vadili gluhomemi v mizarstvu in strugarstvu, ni več. Deželni odbor goriški jo je dogovorno z isterskim odpravil, ker ni zadovoljvala svojemu namenu. Izrejenci se učijo zdaj raznih rokodelstev v delavnicah znanih mojstrov v Gorici. — Po smrti še mladega prvega učitelja Alojzija Comeanz-a je razpisal dež. odb. eno učiteljsko službo z letno plačo 600 gold. in 100 gld. za stanovanje, ali pa 500 gld. in 100 gld. za stanovanje. Oglasili so se 4 prosivci in izmed teh je odbral dež. odbor gosp. Jožefa Hobana, učitelja Medanskega. Da se temu podeli začasno služba z letno plačo 500 gld. in 100 gold. za stanovanje in s pogojem, da napravi v enem letu izpit v italijanski, tekó še razgovori med goriškim in isterskim dež. odborom, ker je Istra solastnica gluhomemice.

V lanski zborovi seji je vsled prošnje nekaterih čebelarjev na tominskem, sklenil zbor peticijo, naj sestavi ministerstvo načrt postav za zadevajoč čebelorejce.

Tak načrt je poslalo ministerstvo za poljedelstvo po namestništvu v Trstu deželnemu odboru, da izreče o njem svoje mnenje. Deželni odbor je na to odvrnil, da je omenjeni načrt postav, kateri je jako vgođen čebeloreji, natanko pretresel, in da je moral tem več pozvedavati in premišljevat, ker je spoznal veliko večji razloček razmer našo grofijo od drugih avstrijsko-nemških dežel in raznost obnebnja, obdelovanja in pridelkov, ki se kaže tako očividno na gorski strani mimo planjave. Da kvarijo čebele grozdje in drugo sadje priznavajo zdaj sploh veljavnejši kmetovalci naše dežele. Ker to zelo obtežuje krajino, koder se vino prideluje, zahtevajo posestniki obširne strani glavarstvenega okraja goriškega in vsega gradišanskega, da se s postavo v ožje meje vtesno čebeloreja.

Prebivalci gorske strani pa, kjer trta le po malem raste, ali je celo ni, želijo takih postav, ktere bi pospeševale čebelorejo in vtesnavale oblast posestnikov na korist čebelorejcev.

V tako različnih in nasprotnih razmerah je naravno, da načrt postav, kateri vstreza gorski strani, je neprimeren planjavi in tedaj bi se gotovo zastopniki okrajev, kjer se vino prideluje, takemu načrtu ustavljali.

Ako bi se zborova večina naklanjala na stran posestnikov planjave, bi se postavo zavrgla na očitno škodo gorskih prebivalcev.

Ako bi pa zborova večina priznala načelo popolne čebelorejske svobode po vsej grofiji, bi to hudo zadelo posestnike planjave.

Po tem takem treba, da se pripravita dva taka načrta postav za obe deželni strani, ali pa en sam tak načrt, kateri bo obsegal različne določbe za eno in za drugo stran, katerih meje bi se morale natančno določiti.

V planjavi bi se smela dovoliti čebeloreja samo tistim, kateri imajo zadosti obširna posestva, da redijo lahko čebele z lastnimi pridelki in sicer le v takej daljavi, da se ni bati, da bi zahajale čebele na sosedna zemljišča: za gorsko stran bi pa lahko obveljalo načelo svobodne čebeloreje.

Kar tiče posamnih določeb v načrtu postav glede odkodovanja in kako naj se poravnavajo prepirnosti, spozna deželni odbor, da so pravidne, meni pa, da kolikor te, toliko določbe v policijskem obziru bo težko izvrševati, ako se ozir jemlje na to, da je v gorah en kraj od drugega oddaljen, da bo težko nadzorovati in zvedence pošiljati, kar prizadeva vse neprimerne stroške.

Iz vseh teh razlogov meni odbor, da bi se moralo pripustiti deželnemu zboru, naj ustanovi dotične določbe; ker gre za krajne zadeve in za popolnoma specialne deželne razmere, bi prevdaril on naj lažje vse ozira vredne okoliščine, ter odobril najprimernejša načela.

Narodni Gospodar.

Naj stareje zavarovalnice so na Angležkem, kjer jih je uže zdaj čez 300; in tako so si sčasoma tudi drugi narodi osnovali take dobrotne naprave. Toda ta društva delajo in se trudijo le za svoj dobiček in da se nekateri delniki (akcionarji) debele.

Vsi narodi v Avstriji so ravnali po izgledu Angležev, ter si osnovali svoje lastne zavarovalnice, le mi Slovani smo vedno in vedno čakali, da so ptuji agenti dežele naše izsesali, ter si svoje obogatili; čakali smo, da so ptujci naše istine (premoženja) si prisvojili, ter si potem zidali krasne in velikanske palače v Beču, Pešti, Trstu i. t. d., v katerih so odločevali po pruskem receptu osodo mile naše domovine.

Temu je zdaj za veselej odklenkalo; naši severni bratje, Čehi, so temu početju storili konec za vselej. Prvi voditelji tega naroda, osnovali so zavarovalno banko „Slavija“, — za vse slovanske dežele in tako storili prvi korak k vzajemnosti slovanski; kajti tu se družijo s Čehom Slovenec, Slovak in Šerb, Bolgar in Polak, ter vsi se vzajemno podpirajo.

Ustanovniki banke „Slavija“ niso akcionarji,

ampak tevi so posodili društvu istine (kapitale), s katerimi so porok za vsako škodo.

Ustanovniki dobivajo za to posojilo od banke 6% obresti, toda oni nimajo nobene pravice do dobička (dividende), katere spada izključljivo le v korist zavarovanim članom.

Le-ta posojena istina se ustanovnikom izplačuje po malem in malem, in to tako, da spada vsa istina članom po določenem številu minulih let.

Ustanovniška in zakladna zaloge nij samo na papirju, ampak da eksistuje v resnici, so nam porok imena ustanovnikov, prvih slovanskih narodnih voditeljev, kakor Dr. Fr. Palacky, Dr. J. Bleiweis, Dr. Rieger, Dr. Costa, knez Lobkovic, grofovi Cernin, Klam—Martinic, Barbo, Kolovrat, Nostic, Thun, Dr. Razlag, Dr. Vošnjak, Dr. Dominikuš i. d. Gotovo bi le ti ne zaupali takej banki, katera bi ne dajala nobene gotovosti narodom, za katerih pravo se oni bojujejo.

Taki možje niso nobeni sleparji iz bankinih ulic v Beču!

Sploh pa sprevidi lahko vsak misleč človek, da je banka, katerej je razun istin tudi podlaga vzajemnost, kjer dela eden za vse in vsi za jednega, v vsacem oziru popolnoma zanesljiva.

„Slavija“ nijma nobenega opraviškega sveta (Verwaltungsrath) z mastnimi dohodki, ampak tu delajo narodni možje brezplačno, to so častne službe, katere jim podeli občni zbor — Na tak način se prihrani na tisoče goldinarjev, ako se pomisli, da pri družih zavarovalnicah vsako leto opraviški svetovalci tisoče in tisoče si vtaknajo v žepa.

Da se pa skupna istina še boljše pomnoži operuje „Slavija“ v najgotovnejših združbah (kombinacijah) n. pr. kupuje zastavne listine hipotekarne banke kraljestva češkega, delnice (akcije) „Živnostenske banko“, delnice sladkornih tovarn (fabrik) narodnih veljakov, papirnih tovarn, tovarn za predivo, pivovarnih tovarn, pred-datve za kaveje državnim in privatnim uradnikom, ker so žalbog pogostoma pripeti, da pridejo tevi v roke oderuhnim. Potem takem ostane istina vedno v narodnih rokah, ter konečno pomnožena na ta način zavarovanim članom.

Idimo zdaj dalje do zavarovalnih oddelkov.

A. Zavarovanje za dožitje.

V tem oddelku zamore vsak zavarovati sebe, svoje otroke in druge tako, da po mitem plačuje majhne vloge, za katere dobi dotični zavarovanec po določenem številu let lepo istino, ako pa popred umre, se povrnejo vse plačane vloge z obrestmi vred njegovim dedičem.

a.) Vsak družabnik, kateri je pet let zaporedoma v tem oddelku banko „Slavija“, ima delež na čistem dohodku, in sicer v tacei razmerji, v kakoršnem je dolžan priplačevati, kolikor bi primanjkovalo.

b.) Vsacemu družabniku je na izvoljo dano, delež čistega dohodka ali vzeti v gotovini, ali ga pa pustiti, da potlej plačuje ali manjšo zavarovalnino, ali se mu pa povekša zavarovana istina.

c.) Vsak družabnik, kateri je uže vsaj tri leta redno pri društvu, ima pravico, pomanjšati zavarovano istino, ali zavarovani dohodek, ter potlej plačuje, ali nič, ali pa manjšo zavarovalnino. — Ravno tako lahko proda svojo polico banki.

d.) Banka „Slavija“ na vse tiste police, ki so vsaj tri leta stare in pravno veljavne, dovoljuje obrestno posojilo do tolicege zneska, za kolikoršen bi polico nazaj kupila.

e.) Vsak družabnik ima pravico vdeleževati se občnega zbora, zboru podajati nasvete, glasovati, voliti in voljen biti.

B. Zavarovanje za smrt.

V tem oddelku se lahko zavaruje istina na življenje kake osebe tako, da kadarkoli umre, se ta istina izplača dotičnim dedom.

Tudi se lahko zavarujete dve osebi ena druge za korist, ako ena izmed niju umre, tedaj podeduje živeči član zavarovano istino.

Da se pa zamore vsaka oseba tega oddelka vdeležiti, ima „Slavija“ najmanjšo istino 50 fl. kar se pri nobeni drugi družbi ne nahaja, kajti nobena zavarovalnica ne zavaruje manje, nego 500 fl.; se vé, da se zamore vsak tudi na večjo istino zavarovati. — Ta oddelk podaja vsacemu zaradi tega posebno velike koristi, ako se pomisli, v kak nevaren položaj pride včasih človek in da pogosto družino zadene največja nesreča, ako umrje njeni oče.

Na tak način preskrbi vsak lahko sebe in tudi druge njemu drage osebe.

Sploh koristi ta oddelk mnogo osebam, zavodom (napravam) katerim ni potreba njihovo dedno istino razderati in na posestva jemati velicij posojil.

Pravice družabnikov tega oddelka so, kot iste v A; samo se mora še tu omeniti, da vsak člen, kadar doseže 85 l. starosti, neha plačevati vloge, in če doživi 90. leto, se mu izplača cela istina.

Ako pa umrje zavarovana oseba, se izroči dotična istina postavnim dedom.

C. Zavarovanje na dohodke.

Oddelk ta je posebno za uradnike in druge uradne službe, ki uradnikom ne podajajo v njihovej starosti nobene, ali le malo pokojnine; tudi za posestnike jo važno, ako si le ti zavarujejo istino, kajti, le na tak način odvrnejo destikrat od sebe mnogo težav.

Družabniki imajo ravno te pravice, kot oni v A in B.

D. Preskrbljevanje kavcije.

Pogostoma se pripeti, da marsikak uradnik le zaradi tega ne more dobro službo dobiti, ker ne more položiti kavcije in zgodi se, da tako pride v roke neusmiljenim oderuhom, kateri mu ne pomagajo, ampak ga še slečejo do kože.

Kolikrat morajo umetniki naši in pisatelji najkrasnejša dela in spise prepustiti trdnobi in peza bi, ker jim nihče ne pomaga, ker jih nikdo ne podpira materialno, ali pa še dobijo tako podporo, morajo potem krvave obresti plačevati.

Ustanovila je tedaj „Slavija“ oddelek za posojilo, v katerem so pogoji najcenejši: Ako se kdo zavaruje pri njej za smrt na najmanj 1000 fl. odd. B in mora zaradi služnih razmer kavcijo položiti, isti dobi v ta namen posojilo — $\frac{1}{2}$ zavarovane istine. To posojilo se mora najdalje v 12 letih otnrtviti (amortizovati) — in dotični mora še plačevati po 6% od cele posojene istine. Vsled amortizovanja je potem kavcija njegova last.

Kaj takega gotovo ne podaja ni jedno drugo društvo.

E. Društvo vzajemnega podedovanja.

Ta oddelek ima namen, vložene istine, kolikor je največ mogoče, pomnožiti na korist odmenjenih oseb. Za to društvo zbere se več oseb, katerim vložene istine rastejo po obrestih, pa tudi z podedovanjem onih družabnikov, kateri odmrjajo pred svojo dobo in puščajo vse svoje deleže živim udom. Društvo to traja 14, 15, 16 i. t. d. do 25 let; po dotičnih letih se končni delež izplačuje zavarovanim udom.

Naj manjša vloga znaša 5 gld. na leto; lahko se pa tudi več odšteje; vstop je vsacemu prost ne glede na stan, starost, in spol. — Ko toraj oče n. pr. plačuje 10 gld. letne vloge v 25 letno društvo za svoje 10 letno dete, tedaj znaša končno izplačilo naj manj 900 gld. Ker pa zavarovane vloge tistih udov, kateri pomerjajo pred delitveno dobo, pripadejo živim družabnikom, zamore znašati končni delež tudi znesek gld. 1300, to je gotovo lep dokaz, kako koristni vsacemu posameznemu ta oddelek podaja.

Da pa družabniki po prezgodnji smrti, ali njihovi postavni dedu, ne trpe nikakršne zgube, ustanovila je „Slavija“ II. oddelek, namreč s 6. letnim zavarovanjem na zavarovanečo smrt, ako bi se ta primerila pred končino društva, dá se ovim za prav majheno premijo, zagotovi povračilo vseh vlog in tudi obrestij in od obrestij, obrestij.

Lahko se tudi zgodi, da po nesreči zavarovane ne more plačevati več vloge, ali je tudi noče; to ne škodi nič; naznani se to društvu, polica se ravno tako tudi obdrži in banka „Slavija“ izplača zavarovancu po dotičnih letih na njega spadajoči delež v primeri s premijami, obrestmi in leti.

Pri nobeni drugi zavarovalnici se to ne nahaja, kajti pri družih društvih vloge vse zapadejo društvu samemu na korist, ako zavarovane neha plačevati. — Zopet lep čin, da „Slavija“ ne gleda na kakovo nepostavno prisvojitve zavarovanečevih novcev, ampak povsod dobrotno ove podpira.

Kake pravice imajo ti družabniki je bilo vže omenjeno.

F. Zavarovanje zoper požar.

Večkrat se zgodi, da požar pokonča vse premoženje in inetje mestjana, da uniči celo prihodnjost, najlepše sanje kmetičeve, ter pripravi na beraško palico njega in družino. — Vso to nezgodo odverne lahko od sebe z malim letnim zneskom. — Tudi tu jo pokazala „Slavija“, da ne gleda na to, kako bi skupaj spravila penenze, ampak da postopa pravično in pošteno, ter čisti dobiček tega oddelka razdeli med družabnike nazaj, kot prava mati narodu, ne pa kot krvopijavka. —

Premije so popolnoma raznim krajim primerne, kajti banka, ako hoče dotične zavarovane pravično odškodovati, ne sme z ovirami lastno zgubo delati, kakor bi nekateri radi, zatoraj pa tudi tirja, da se pošteno in o pravem času plačuje. — O tem velja izrek: „pošteno plačevati, in pošteno izplačevati.“

Zavarovanja na požar v vseh kombinacijah se sprejemajo le po pravej cenitvi, tedaj nikdar čez mero, kar je tudi bolje, kajti pri škodah se ne odbije čisto nič od plačila.

Najvažnejše je pa razun razdelitve letnega dobička, tudi letno srečanje gasilnih priprav, kar se na ta način zgodi: Vsaka občina, v kateri je najmanj zavarovanih 10 hiš z zavarovanim zneskom f. 5000, dobi za gasilne naprave i. t. d. 500 fl. To vselej odloči občni zbor, pri katerem se imena dotičnih občin izšrebajo.

Take razdelitve se gotovo ne nahaja pri nobeni drugi družbi, ker drugod si basajo in polnijo le svoje žepe akcijonarji. — To niso prazne besede, ampak, to so fakta, — so dejanja. 16. pret. mes. so vsled izšrebanja pri občnem zboru v Pragi, dobile sledeče občine: „Švihro, Besnica, Vamberg, Plumloč, Hutisk in Osp (v Istri) vsaka po fl. 500 za napravo gasilnega orodja, ali pa popravo kacij poslopj.

Številke govore in pričajo, da je narod slovanski spoznal to dobrotno napravo in njene namere, kajti v še ne 2 letih je bilo sklenjenih več nego 50 000 zavarovanj, s zavarovanim zneskom čez 40. milijonov gold.

To smo zaradi tega tu vse natanjko razložili, da pokažemo narodu svojemu, da je društvo vseskozi pošteno in pravično. Napisali smo zaradi tega vse to, da s tem mi uničimo vse napade in hudobne nakane tujih agentov, koji sovražijo „Slavijo“, ter proti njej rijejo in agitirajo z vsemi nepoštenimi, sredstvi.

Konečno še opominimo, da je za Slovenijo in Istro pregledovalni odbor, kojemu je predsednik D. J. Bleiweis, ter podpredsednik D. E. H. Costa.

Nadejamo se, ter smo prepričani, da nas je narod naš razumel. Zatoraj naj si kmetijska, obrtna delavska, in vsa raznovrstna društva postavijo v dolžnost, vedno priporočati ta zâvod, ki je našemu narodnemu gospodarstvu tako važen. Zâvod, katerega so prvi narodnjaki, zvesti sinovi slovenske domovine osnovati pomagali, res more in sme biti gotovo le naroden. Obrnimo se toraj k njemu z največjim zaupom, prizadevajmo in trudimo se, da ne bode rodbine, ktere „Slavija“ ne bi sprijela pod svoja krila; močje slovenski skrbimo, da bode „Slavija“ mila in skrbna mati slovenskemu narodu!

Nam Slovencem je osoda vendar le prenemila, verh toliko nadlog začela nam je jemati izvrstne narodnjake srednje starosti, a zdaj vzela nam je še mlado moč. Namesto v živahnem političnem boji z mnogimi nasprotniki in na čelu časnikarstva, leži od 28. maja t. l. v hladnej gomili naroda junški boritelj in naš prijatelj, gospod

Anton Tomšič.

Rojen 26. maja 1842 v Dodendolu na dolnjem Kranjskem, sin malo premožnega kmeta, učil se je po latinskih šolah v Ljubljani, Trstu, Celji in v Novem mestu, in tu na Dolenskem je pokazal in razvil svoj talent. Pravoslovja se potem učil v Gradcu, in zapustivši vseučilišče stopi leta 1867 kot koncipijent v odvetniško pisarnico d. r. Dominkuša v Mariboru.

Pa advokaturi da slavo, in prevzemši vredništvo novega, nujno potrebnega političnega časnika „Slovenski Narod“ žertuje se narodu. Rečemo, da se je žertoval, kajti zlo težavno je v začetku to početje, nasprotnikov mnogo, celo s slovenskim taboru zaradi principov, pravi pred kazensko sodnijo dovolj, zaslužba pa malo za-nj in za lastnike zguba! — Vendar zna vsem oviram vkljub častno izvrševati nalogo svojo. Vzvišen duh vdiha svojim člankom, neustrašeno zagovarja, kar spozna, da je resnično, pravo in koristno narodu. Vedno brani narod soper sovražne napade, oživlja v Slovencih narodno zavest in ljubezen do svobode in ne neha tirjati — Slovenija.

Vrh vsega se pokaže izvrstnega govornika pred porotno sodnijo v lastnih tiskarnih pravdah, v katerih vsakikrat zmaga.

Tako dela 4 leta, in delal je uspešno. — Čeravno mnogo časa boleha, vendar nam ga smrt nepričakovano naglo vzame: 26. maja t. l. najdejo ga mrtvega v postelji, umrl je po izreku komisije vsled vodenega mertuda.

Pogreb je bil sijajen, mnogo jih je prišlo prijateljev in domoljubov vsih stanov iz raznih krajev, tudi iz Zagreba, 3 deputacije iz Ljubljane so mu dokazale zadnjo čast, iz preoddaljenih krajev so poslali telegrame, tako tudi iz Gorice „Soča“

Na pokopališču dobi venčice na grob, pevci zapojejo Jenkovo pesem: „Blagor mu, kdor se spočije“ in d. r. Ploj konča žalostno svečanost z govorom umerlemu na čast.

Iu zdaj mirno počivaj prijatelj Tomšič, sin prostega naroda, katerega si ljubil, in kateri tudi tebe nikdar ne pozabi.

Ti narodnjak prve vrste in človek milega srca, zraven pa krepke volje, primi tudi iz Gorice naš zadnji, srčni, prežalostni: z Bogom!

Vabilo.

V nedeljo 25. tek. m. bo imelo politično društvo „Soča“ javni občni zbor v Dornbergu v čitalnici dvorani. Začetek ob 3 $\frac{1}{2}$ urah popoldne.

Na dnevnem redu so te-le točke:

1. Volitev enega odbornika.
2. Vlada naj se ozira, kedar podeljuje javne službe, na domačine in posebno na take osebe, katere znajo deželne jezike in poznajo deželne razmere.
3. Gorisko slovenski poslanci naj pojasnijo vladi v posebnej spomenici naše deželne razmere in potrebe.
4. Razgovor o kmetijski šoli v Gorici.

Prijazno se vabijo k tej seji vsi p. n. društveniki in nedruštveniki.

Odbor polit. društva „SOČA“

Tisti gg. poverjeniki polit. društva Soče, ki še niso nič odrajtali društveni blagajnici, so zopet prošeni, da denar ali pa pobotnice podpisanemu v 8. dnéh pošljejo, da bode zamogel društvene knjige vrediti. —

V. Gorici 14. junija 1871.

VIKTOR DOLENC

denarničar pol. društ. „Soča“

Listnica vredništva.

Nekaterim radovednim gg. naročnikom: Realka pride že na vrsto; le potrpite!

Gosp. Kovačev na D.: Za podlistek prejeli in pride o svojem ču na vrsto. Zdravi!

Gosp. M. Černogorski: Burka se nam kaj dopada in jo priobčimo brž, ko bo mogoče. Lepa hvala!

Gosp. J. S. v Brnu: Samo morali nekoliko skrajšati, prosimo, da nas še kdaj počastite, enake reči krajši.

Gosp. J. D. v Zurigu: Prosimo, ne zamenjte! Odgovor dobiste v kratkem. Bog!

Nar dni postopac v K.: Za današnji list smo prekrasno, dobili. Prihodnjic!

Epileptični krč (božjast)

zdravi pismeno specijalni zdravnik za Epilepsijo D. r. O. Killisch v Berlinu, zdaj Neuenburgerstrasse 8. — Že na stotine popolnoma ozdravljenih.

Mesmerizem.

Sonambula Anna d'Amico, ki je s pomočjo svojega moža že mnogo ljudi ozdravila in se šteje med najboljše italijanske zdraviteljice, s tem naznauja, da kdor se hoče zdraviti pustiti od nje, mu ni dru-

zega treba, kakor poslati nanjo frankirano pismo, v ktero mora položiti dva goldinarja avstr. velj. in pa dva lastna lasa, ter v pismu na tanko razložiti, kako se njegova bolezen prikazuje. Naslov na pismo pa naj se blagovoljno napravi: „Signor Pietro d'Amico professore e magnetizzatore in Bologna (Italia).“

„Slavija“

vzajemno-zavarovalna praška banka
izposojeuje kavcije

za državne in privatne službe

z najcenejšimi pogoji in proti dvanajstletnej amortizaciji onim prositeljem, ki se na smrt zavarujejo z najmanj 1000 fr. Natančnejša izvešja podaja

GLAVNI ZASTOP

vzajemno zavarovalne praške banke

SLAVIJA.

V Ljubljani

Jan Lad. Černy.